

Ohjeita myymälöille ja usein kysytyjä kysymyksiä lintuinfluenssan varalta

Päivittäistavarakauppa ry:n ohjeet elintarvikemyymälän henkilökunnalle lintuinfluenssan varalta. Lisäksi mukana on usein kysytyjä kysymyksiä ja vastauksia lintuinfluenssasta. Tämä ohje täydentää PTY:n ohjetta myymälöiden ensivaiheen varautumisesta. Päivittäistavarakauppa ry ja jäsenyritysten vastuuhenkilöt seuraavat viranomaisohjeita ja huolehtivat tiedottamisesta kaupparyhmissä.

Ohjeita elintarvikemyymälän henkilökunnalle lintuinfluenssan varalta

1. Perehdyttäminen

Myymälän omavalvontavastaava on velvollinen lukemaan nämä ohjeet sekä oheisen Kysymyksiä ja vastauksia lintuinfluenssasta -koosteen ja perehdyttämään myymälän henkilökunnan. Perehdytykset kirjataan omavalvontasuunnitelman perehdyttämislomakkeelle (lomake 2.1. Henkilökunnan perehtyminen omavalvontaan).

Omavalvontavastaavan tulee varmistaa tarvittaessa ketjuorganisaation henkilöiden kanssa, että myös myymälän yhteistyökumppanit (esim. konsulentit, kuljettajat, siivoojat, jätehuolto ja tuholäistorjujat) noudattavat näitä ohjeita. Katso Palvelutoimittajien ohjeet varautumisesta lintuinfluenssaan (esimerkiksi kiinteistöhuolto, jätehuolto ja siivous) 12.3.2007.

2. Ensivaiheen toimenpiteet

Lintuinfluenssaan varautumiseksi myymälässä tulee varmistaa, että myymälän omavalvontasuunnitelmassa olevia työntekijöiden henkilökohtaista hygieniaa sekä ympäristön hygieniaa ja siisteyttä koskevia kohtia noudatetaan huolellisesti.

Kertaa omavalvontasuunnitelmasta seuraavat kohdat:

- 2.2. Tavarantoimitus
- 2.7. Takaisinotto ja tiedottaminen
- 2.8. Siivous ja puhdistus
- 2.9. Vesi ja jätehuolto
- 2.10. Tuhoeläintorjunta
- 2.11. Henkilökunnan hygienia
- 3.1. Liha ja lihavalmisteiden käsittely
- 4.8.2. Pakkausmerkinnät ja muut merkinnät

3. Henkilökohtainen hygienia

Käsienpesu on tärkeää suojautumisessa lintuinfluenssaa vastaan. Myös työvaatteiden puhtaudesta ja siisteydestä on huolehdittava. Henkilökunnan on käytettävä myymälässä erillisiä työvaatteita. Ulkovaatteet ja työvaatteet on säilytettävä erillisissä vaatekaapeissa tai väliseinällä kahteen osaan erotetussa kaapissa.

Erityisesti tavarantoimituksesta huolehtivien työntekijöiden tulee varmistaa myymälään tulevaa tavaraa käsiteltyään, että kädet ja työasu ovat puhtaat.

Toistaiseksi tavalliset käsienpesuaineet riittävät, mutta mikäli tilanne pahenee, on varauduttava käyttämään suojakäsineitä sekä käsienpesussa desinfiointiaineita.

Ulkomailla epidemia-alueille matkustavien on otettava yhteyttä työterveyshuoltoon ja noudatettava työterveyshuollon ohjeita lintuinfluenssan varalta.

4. Lintujen pääsyn estäminen myymälään ja myymälöiden hygienia

Lintuja ei saa päästää myymälään. Ulko-ovia, ikkunoita ja ovia myymälän takatiloihin ei saa pitää auki tarpeettomasti. Myymälässä olevat verkot ja muut lintujen pääsyä myymälään estävät järjestelyt tulee tarkastaa ja tarvittaessa korjata.

Myymälään päässeet linnut on poistettava. Tuholaistorjuntaan erikoistuneet yritykset tarjoavat palveluna myös lintujen poistamista myymälästä. Varmista, että lintuja poistavan tuholaistorjuntayrityksen yhteystiedot löytyvät omavalvontasuunnitelmasta.

Myymälään päässeet linnut likaavat myymälää, jolloin siivoukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Erityisesti lintujen ulosteet tulee puhdistaa pois mahdollisimman hyvin ja nopeasti.

5. Lintujen pääsyn estäminen myymälän takatiloihin ja takatilojen hygieniä

Lintujen pääsy myymälän takatiloihin tulee estää. Ulko-ovia ja ikkunoita ei saa pitää auki tarpeettomasti. Verkot ja muut lintujen pääsyä takatiloihin estävät järjestelyt tulee tarkastaa ja tarvittaessa korjata. Takatiloihin päässeet linnut on poistettava. Myymälätilaan siirrettävän tavaran puhtaus on tarkistettava.

Myymälän takatiloissa olevat linnut likaavat tiloja, jolloin siivoukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Erityisesti lintujen ulosteet tulee puhdistaa pois mahdollisimman hyvin ja nopeasti.

6. Kuolleet linnut

Jos myymälästä, takatiloista, varastoista tai piha-alueelta löytyy kuolleita lintuja, on ne poistettava. Kuolleisiin lintuihin ei saa koskea paljain käsin, vaan kädet tulee suojata suojakäsineillä tai muovipussilla, johon kuollut lintu suljetaan. Myös suojakäsineitä käytettäessä linnut suljetaan muovipussiin. Kuolleita lintuja sisältävät suljetut muovipussit laitetaan sekajäteastioihin. Kädet tulee pestä desinfiiovalla pesuaineella kuolleiden lintujen käsittelyn jälkeen.

7. Lintujen ulosteet

Havaitut lintujen ulosteet poistetaan välittömästi pyyhkimällä. Kädet tulee suojata suojakäsineillä ulosteita poistaessa. Käytetyt käsineet, siivousrätti ja ulosteet laitetaan sekajäteastioihin. Kädet tulee pestä desinfiiovalla pesuaineella ulosteiden poiston jälkeen.

8. Tavaran vastaanottaminen ja lastauslaitureiden siisteys

Tavaraa ei saa jättää tarpeettomasti lastauslaiturille, vaan tavarat on siirrettävä sisälle mahdollisimman nopeasti, jotta linnut eivät pääse nokkimaan ja likaamaan niitä.

Henkilökunnan tulee huolehtia siitä, että lastaustilat ovat suljettuna, sikäli kuin se on mahdollista. Kierrätettävät kuljetuslaatikot, joissa kuljetetaan elintarvikkeita, on säilytettävä suojatussa tilassa niin, etteivät linnut pääse likaamaan laatikoita.

Lastauslaiturin on oltava siisti eikä siellä saa olla lintujen ulosteita. Lastauslaiturit tulee pitää järjestyksessä. Irtolika on harjattava pois. Lastauslaiturilla ei saa säilyttää elintarvikkeita eikä mitään muutakaan, joka saattaa kiinnostaa lintuja.

9. Jäteastioiden siisteys ja jätehuollon järjestelyt

Jäteastioiden tyhjennysrytmistä, pesusta sekä niitä ympäröivän alueen siisteydestä on huolehdittava omavalvontasuunnitelman mukaisesti. Jos jäteastiat houkuttelevat lintuja, niiden siisteyttä on parannettava. Biojätteitä ei saa jättää astioiden ulkopuolelle. Jätehuollon toimivuuteen ja siisteyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Jäteastioiden kannet on ehdottomasti pidettävä aina suljettuina.

10. Ostoskärryt ja -korit

Kauppan henkilökunta huolehtii, että ostoskärryt ja -korit ovat puhtaita, eikä niissä ole esim. linnun ulosteita. Tarvittaessa kärryjen pesuväliä on lyhennettävä. Kärryjä on säilytettävä niille varatuissa ulkokatoksissa tai sisätiloissa. Tarvittaessa lintujen pääsy ulkokatoksiin tulee estää esim. liuskaverhoilla tai ötökkäverhoilla. Lintujen karkottamiseen ulkokatoksista voidaan käyttää myös erilaisia lintujen karkottimia.

Henkilökunnan tulee valvoa, etteivät lapset seiso kärryissä, koska jalkineet saattavat liata kärryyn.

11. Kysymyksiä ja vastauksia lintuinfluenssasta sekä asiakkaiden kysymyksiin vastaaminen

Tämän ohjeen yhteydessä jaettu Kysymyksiä ja vastauksia lintuinfluenssasta -kooste tulee lukea tarkkaan. Vastaukset sisältävät tärkeää tietoa myymälän henkilökunnalle ja asiakkaille. Kaupan henkilökunnan tulee valmistautua niiden avulla asiakkaiden lintuinfluenssaa koskeviin kysymyksiin.

12. Alkuperämerkinnät

Elintarvikekriisitilanteissa asiakkaat ovat tavallista kiinnostuneempia elintarvikkeiden alkuperästä. PTY:n suosituksen mukaan myös marinoitujen tai maustettujen raakalihavalmisteiden lihan alkuperä on merkittävä.

Kysymyksiä ja vastauksia lintuinfluenssasta

Voiko tartunnan saada elintarvikkeen välityksellä?

Siipikarjan tai linnun liha ja munat eivät aiheuta tartuntavaaraa. Ei ole olemassa näyttöä siitä, että lintuinfluenssa välittyisi ihmisiin ruoan välityksellä. Siipikarjanlihan tai linnun liha tulee kuitenkin varmuuden vuoksi kypsentää myös mikrobivaaran takia.

Vaikka onkin epätodennäköistä, että virus tarttuisi ihmiseen ruoan välityksellä, ruoan kuumentaminen kunnolla tuhoaa viruksen. Normaaliin tapaan on noudatettava puhtautta kypsentämättömän siipikarjanlihan käsittelyssä sekä käytettävä erillisiä työvälaineitä ja leikkuulautoja. Kädet on pestävä aina ennen ja jälkeen raakan siipikarjanlihan käsittelyä.

Voiko siipikarjan lihaa syödä?

Kypsennettyä siipikarjan lihaa voi syödä turvallisesti.

Voiko kananmunia syödä?

Kypsennettyä kananmunaa voi syödä turvallisesti.

Ovatko kaikki ulkomaiset raaka-aineet ja elintarvikkeet turvallisia?

Maahantuojat ja viranomaiset varmistavat, että tuotteet täyttävät EU:n ja Suomen turvallisuusvaatimukset.

Kuinka kauppa on varmistanut, että valikoimissa olevat siipikarjan lihaa tai kananmunia sisältävät tuotteet ovat turvallisia?

Tuoteturvallisuuteen liittyviin asioihin panostetaan kaupassa vahvasti. Valvonta on suomalaisessa elintarvikeketjussa huippuluokkaa.

Kotimaisuus

Valtaosa kaupan valikoimissa olevista siipikarjan lihaa tai kananmunia sisältävistä tuoretuotteista on suomalaista alkuperää. Suomalaisessa tuotantoketjussa siipikarja pidetään erossa villilinnuista lintuinfluenssatartuntojen ehkäisemiseksi.

Kuinka kaupassa huolehditaan siitä, etteivät elintarvikkeet pääse kosketuksiin lintujen ja lintujen ulosteiden kanssa missään vaiheessa: varastoinnissa, kuljetuksissa tai myymälöissä?

Myyvälöissä ja hankintayhtiöissä on ohjeistettu henkilökuntaa ja yhteistyökumppaneita erityisen tarkkaan hygieniaan lintuja ja niiden ulosteiden käsittelyä koskien. Varastojen ja toimipaikkojen rakenteita on myös

tarkistettu ja korjattu niin, että lintujen pääsy niihin on mahdollisimman hyvin estetty. Myymälöissä asioidessaan asiakas voi luottaa siihen, että hänen sieltä ostettava tuote on puhdas ja turvallinen käyttää.

Miten huolehditaan kauppojen ulkopuolella olevista ostokärryistä?

Kauppan henkilökunta huolehtii, että ostokärryt ovat puhtaita. Kärryjä on säilytettävä niille varatuissa ulkokatoksissa tai sisätiloissa.

Henkilökunnan tulee valvoa, etteivät lapset seiso kärryissä, koska jalkineet saattavat liata kärryn.

Voiko lintuinfluenssaa olla muissa tuotteissa kuin siipikarjanlihassa tai kananmunissa?

On erittäin epätodennäköistä, että virusta olisi missään elintarvikkeissa. Jos asia kuitenkin huolestuttaa, tuote voidaan kuumentaa 65 asteessa muutaman minuutin ajan. Vihannekset kannattaa pestä ennen käyttöä.

Saako lemmikkieläimiä tuoda kauppaan?

Ainoastaan opaskoirat voi tuoda kauppaan sisälle, muutoin eläinten tuonti kauppaan on kielletty.

Lisätietoa

Lisätietoa lintuinfluenssasta ja influenssapandemiasta saa Elintarvikevirastoturvallisuusvirasto Evirasta www.evira.fi ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksesta www.thl.fi.